

# לקוטי תורה המבואר

מאמרים  
על פרשיות התורה ומועדי השנה

מלוקטים מספרי  
תורה אור ולקוטי תורה

---

ד"ה ועבד הלוי הוא  
עבודת הלויים ע"פ פנימיות הענינים

---

מחולק לסעיפים עם פיסוק מלא,  
בהוספת ביאורים, פיענוחים, הערות וציונים

פרשת קרח

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבעה לבריאה

©  
כל הזכויות שמורות  
למערכת ליקוטי תורה המבואר

### הרב לוי געלב

עורך ראשי

הרב משה גורארי' - הרב חיים זקס  
הרב משה לינק - הרב משה מרינובסקי  
עורכים

### בשורה טובה

לשמוע ולהוריד אלפי שיעורים בחסידות, בתניא, דרך מצותיך,  
לקוט"ת ותו"א ועוד, באודיו או בכתב  
נא לבקר באתר החדש והמפואר אוצר החסידות  
otzerhassidus.com

לקבל הגיליונות באימייל או להקדיש הגיליונות הבאים  
(+1) 718-650-6295  
LikuteiTorah@otzerhassidus.com

לפרטים אודות מוקדי ההפצה בארה"ק וכן להשתתף בהוצאת ההפצה בארה"ק  
050-4109309  
L109309@gmail.com

יו"ל ע"י

הרב לוי געלב  
(+1) 310-662-3437  
RabbiGelb@ChassidusOnline.org

מכון לעבדך באמת  
בארה"ב 718-650-6295 (+1)  
בארה"ק 050-4109309  
info@otzerhassidus.com



The Ma'amarim of LIKUTEI TORAH and TORAH OR are copyright by the Kehot Publication Society, a division of Merkos L'inyonei Chinuch Inc. and are reprinted here with permission.



י"ל בסיוע תכנית לב לדעת ותשוח"ח להם

## פתח דבר

בעזה"י

**בשבת** והודיה לה', מוגש בזה לפני ציבור הלומדים, מאמר "ד"ה ועבד הלוי הוא" בסדרת "לקוטי תורה המבואר", שהוא פירוש וביאור על מאמרי חסידות דפרשיות השבוע ומועדי השנה, מלוקטים מספרי תורה אור ולקוטי תורה לרבינו הזקן נבג"מ זצוקללה"ה. ומטרתו להקל בלימוד ה'חסידישע פרשה' בכל שבוע.

**הביאור** מבוסס על המאמרים המיוסדים על דרוש זה וכן על עוד 'הנחות' מאותו הדרוש (כגון: מספר מאמרי אדמו"ר הזקן, תורת חיים, מאמרי אדמו"ר האמצעי, אור התורה וכו'). כמו כן נכתבו "ביאורי מושגים" - הסברה רחבה של מושגים יסודיים בחסידות, המופיעים במאמר.

**גם** ביאורי המושגים מיוסדים על מקומות אחרים בדא"ח אשר שם מבואר הענין באריכות וביאור יותר (כידוע ש'דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר').

**כפי** שנראה לעין הקורא, נשתפרו הקונטרסים בתוספת מרובה על העיקר ממה שהיו, בעריכת המאמרים ע"י צוות משפיעים שיחי', עימוד ועיצוב חדש, וגם הגהה יסודי שיהיה נקי ומנופה מכל טעותי הדפוס, ועוד הרבה תיקונים אשר כל הרואה יאמר ברקאי.



לבקשת רבים, ניתן לקבל הקונטרסים מדי שבוע בשבוע באימייל, לקבלו נא לשלוח אימייל לכתובת: [subscription@otzerhachassidus.com](mailto:subscription@otzerhachassidus.com), וכן אפשר להוריד את הקונטרס, וכמו כן גם הקונטרסים האחרים שי"ל על ידינו בכתובת: [otzerhachassidus.com](http://otzerhachassidus.com).



כבר אמר דוד המלך ע"ה "שגיאות מי יבין", יתכן כי נפלו אי הבנות בעניינים המבוארים או טעותי הדפוס וכדומה. על כן שטוחה בקשתנו בפני ציבור המעיינים בקונטרס - לשלוח את הערותיהם ונתקנם בבוא העת אי"ה.

כתובת למשלוח הערות: [likuteitorah@otzerhachassidus.com](mailto:likuteitorah@otzerhachassidus.com)

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאתי תצא" (ישעיה נא, ד), במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

המאמרים של לקוטי תורה ותו"א שייכים להוצאת קה"ת ונדפס ברשותם, תשוח"ח להם.

כ"ג סיון - ה'תשע"ז

בברכת שבתא טבא

לוי געלב

מכון לעבדך באמת





**ד"ה ועבד  
הלוי הוא וגו'**

עבודת הלויים ע"פ  
פנימיות הענינים



# תוכן המאמר

## פרק א

ז'.....'מוחין דאבא' ו'מוחין דאימא'.....

## פרק ב

י"א..... נחיצות ב' הבחינות ד'מוחין דאבא' ו'מוחין דאימא' בעבודת התפלה.....

## פרק ג

י"ג..... היתרון והמעלה של 'מוחין דאימא'.....

## פרק ד

י"ז..... עבודת הלויים בשירה.....

ב"ה. לקו"ת פ' קרח, ד"ה ועבד הלוי הוא וגו' [נה, ב – נה, ג]

פרשה קרח

ועבד הלוי הוא. פירוש, כמו שכתוב בזהר, שכל עבודת הלויים, היינו להמשיך נה ב מבחינת הוא, שהוא בינה, עלמא דאתכסיא, על עלמא דאתגליא.

פרק א

'מוחין דאבא' ו'מוחין דאימא'

!"ועבד<sup>1</sup> הלוי הוא"<sup>2</sup>.

כתיב "ועבד הלוי הוא את עבודת אהל מועד". ולכאורה תיבת "הוא" נראה מיותרת<sup>4</sup>. ומבואר על זה בכמה מקומות בזהר<sup>5</sup>, ש"הוא" קאי על בחי' בינה. פירוש:

'בינה' נקראת 'עלמא דאתכסיא'<sup>6</sup>, כי ה'בינה' היא כח שענינו הבנה שכלית בטהרתה – והבנה שכלית טהורה אינה משפיעה על רגש הלב, היינו שבבחינה זו השכל עדיין 'מכוסה' ורחוק מלהשפיע על הרגש שהוא האדם עצמו<sup>7</sup>.

וכיון שהבינה היא בחי' עלמא דאתכסיא, לכן נקראת בשם 'הוא', "כי לשון 'הוא' מורה על דבר נעלם, וכנודע ש'אתה' הוא כשמדברים

[במאמר זה יבאר את התוכן של עבודת הלויים ע"פ פנימיות הענינים, ויבאר איך הדבר בא לידי ביטוי בעבודת הלויים בפועל בשירה וזמרה. וכן יבאר עפ"ז מהו ענין 'עבודת הלויים' בעבודה הרוחנית של כל אחד ואחד מישראל<sup>3</sup>].

פירוש:

כמו שכתוב בזהר, שכל עבודת הלויים, היינו להמשיך מבחינת 'הוא', שהוא בינה – 'עלמא דאתכסיא', על 'עלמא דאתגליא'.

ב ועוד) שקאי על בחי' הבינה שבה מתגלה עתיק. ובוהר שם איתא עוד ש"הוא" בפסוק זה הוא ע"ד ה' הוא האלקים". ובוהר"ת וראא ע' רכו מפרש שהיא מדריגת הבינה.

וראה גם מגלה עמוקות (נשא דרוש ב אות ב) בשם הזהר ש"הוא" בפסוק זה קאי על בחי' הבינה.

וראה גם בכיאורי הזהר להצ"צ שבהערה 1.

6. ראה זח"א קנח, ב שדרגת לאה (דרגת הבינה) היא 'עלמא דאתכסיא', כמבואר בלקו"ת שמע"צ פח, ד ובכ"מ.

7. ובמדריגות הנעלות יותר של כח הבינה, לא רק שאי"ז משפיע על רגש הלב, אלא אי"ז פועל אפי' התפעלות שכלית במוח, "כנראה בחוש שיוכל להיות עונג ההשגה בדבר מה, בלתי הגלות נגלות איזה הסתעפות דבר מה להתפעל גם במוחו אלא רק טרוד בהשגת השכל לעצמו" (ביאורה"ז).

1. הביאור של דרוש זה מיוסד על מאמרים אלו: הנחת רבי משה (בן רבינו) בספר המאמרים תקס"ג ח"א ע' רט. המבואר בכיאורי הזהר לאדמו"ר הצמח צדק ח"א ע' תקק ואילך. ע"ש.

לעיון נוסף, ראה גם הנחת אדמו"ר האמצעי ממאמר זה (ספר המאמרים שם ע' ע' רלו). ביאורי הזהר (לאדמו"ר האמצעי) צה, ב.

2. במדבר יח, כג.

3. ויש להעיר מדברי הרמב"ם (הל' שמיטה ויובל סוף פי"ג) שעבודת הלויים שייכת לכל אחד מישראל. ע"ש.

4. ע"ד הפשט - ראה אבן עזרא עה"פ.

5. ראה זהר ח"א קנד, ה (ומה שנתבאר בפרדס להרמ"ק שער ח פ"ה אודות דברי הזהר שם). זהר קעא, א ובמפרשי הזהר שם. ובוהר ח"ג קעח, ב מפרש ש"הוא" שבפסוק זה "דא עתיקא" ומבואר בכ"מ (תו"א לך לך יא,

והענין, דהנה צריך להבין ההפרש בין מוחין דאבא ומוחין דאימא,<sup>8</sup> פירוש מוחין דאבא, הוא בחינת השגת הביטול בבחינת חכמה, שהוא בחינת כח מה, ונחנו

– כי הלשון 'מה' מורה על ביטול, כדכתיב (שמות טז, ז) "ונחנו מה" ופירש רש"י "מה אנו חשובין".

[חכמה כפשוטה היא אחד מכחות השכל, אך בשכל עצמו – ענין החכמה אינו 'להוריד' את הרעיון השכלי ולהתאימו לכלי שכלו האישי – אלא ענין החכמה הוא השלב הראשון של השגת ענין שכלי, כאשר הוא מתגלה ומאיר כ'ברק המבריק', היינו, שענין ה'חכמה' הוא לתפוס את השכל כפי שהוא מצד עצמו, ולא להורידו לפי ערך האדם.

ואף בזה מודגש שענין ה'חכמה' הוא ביטול, כי בחכמה אין ההדגשה על האדם, אלא על אמיתית הדבר-שכל כשלעצמו, היינו שבחכמה אין האדם 'שקוע' במציאות שלו עצמו אלא אדרבה, הוא מזיז את המציאות שלו על הצד, ונותן לאמת עצמה להתגלות ולהאיר בו<sup>12</sup>].

ובעבודת ה' של האדם היינו שענין החכמה הוא "ביטול ההשגה וביטול הנשמות במציאות באור א"ס ב"ה" (ד"ה מצה זו שצויין בהגהת הצ"צ כאן), היינו שמשיגים ומרגישים שאין שום דבר התופס מקום לפניו ית', והוא ית' למעלה מעלה מלהיות מושג בשכל<sup>13</sup>.

#### הנחות צמח צדק

א. ועיין מה שמבואר בד"ה מצה זו בו' [לקו"ת צו יא, ד ואילך].

לנוכה, אבל כשמדברים בלשון נסתר אומרים 'הוא' (סה"מ תרל"א ח"א ע' קי)<sup>8</sup>.

ועבודת הלויים היא, אפוא, 'לעבוד', היינו להמשיך מבחי' 'הוא', היא בחי' הבינה, 'עלמא דאתכסיא', שיתגלה בבחי' 'עלמא דאתגליא', ויהי' נרגש בלב אהבה ויראה להקב"ה, כפי שיבאר להלן בפרטיות.

[וכעת יבאר בפרטיות מהי בחי' ה'בינה'

בעבודת האדם לקונו:]

והענין:

דהנה, צריך להבין ההפרש בין 'מוחין דאבא' ו'מוחין דאימא'.<sup>8</sup>

חכמה נקראת בזהר (ח"ג רצ, א) 'מוחין דאבא' ואילו בינה נקראת 'מוחין דאימא'<sup>9</sup>. וכדי להבין מהי העבודה שבבחי' 'בינה' יש לבאר תחילה ההפרש בין עבודה זו לעבודה שבבחי' 'חכמה'.

פירוש 'מוחין דאבא', הוא בחינת השגת הביטול בבחינת חכמה, שהוא בחינת 'כח מה'<sup>10</sup>, "וְנַחֲנוּ מֶה"<sup>11</sup>.

תיבת 'חכמה' מורכבת משתי מילים – 'כח' ו'מה'. ובוזה מודגש שענין ה'חכמה' הוא 'ביטול'

12. ראה בהרחבה בספר 'חסידות מבוארת' מועדים ח"ב ע' שצא ואילך.

13. בפרטיות יותר: בכחות הנפש, "החכמה היא למעלה מהבנה והשגה והיא מקור להם. . ולכן בה מתלבש אור אין סוף ב"ה דלית מחשבה תפיסא ביה כלל" (תניא פ"ח). והיינו כנ"ל, שבשלב ה'חכמה' אין ההדגשה על

8. וראה זח"ג (אדרא זוטא) רצ, א: "בגין דאתכסיא ולא אתגלייא, ואקרי 'הוא'".

9. לביאור הענין בפרטיות ראה פירוש 'חסידות מבוארת' לתניא (פ"ג – ח"א ע' קמב ואילך).

10. הקדמת תיקוני זהר בתחלתה. ובכ"מ.

11. שמות טז, ז.



מה, שהוא בבחינת קרירות, שהוא בחינת יראה עילאה, יראה בושת, שהוא

שהוא בבחינת קרירות<sup>14</sup>.

'התפעלות' ועבודה ברשפי אש והתלהבות, שייכת דוקא כאשר מציאותו של האדם נרגשת, משא"כ כאשר האדם מבטל את מציאותו לגמרי, אין הוא מסוגל 'להתפעל'.

וע"ד משל, אדם העומד בפני המלך ממש, אינו מסוגל להרגיש התפעלות ולהתנהג בהתלהבות, כי מרוב הביטול למלך, האדם 'מאבד' את כל מציאותו, ואינו מרגיש את עצמו כלל<sup>15</sup>.

וכ"ה בעבודת ה', שכאשר העבודה היא בבחי' 'חכמה – כ"ח מ"ה', אזי מחמת הביטול הגדול לאלקות, אין האדם עומד במצב של התפעלות והתלהבות גדולה וחמימות, אלא עומד בביטול

עצום, כעבדא קמי' מריה, ו'מאבד' את כל מציאותו עד שאינו מסוגל להרגיש הרגשים אישיים וממילא הוא 'בקרירות'.

שהוא בחינת יראה עילאה, יראה בושת.

יש ב' בחינות ומדריגות של יראה - 'יראה תתאה' ו'יראה עילאה'. ונקודת ההבדל ביניהם היא (ראה באריכות בתניא פרקים מא-מג): 'יראה תתאה' היא יראת חטא, היינו שירא למרוד בהקב"ה. ואילו 'יראה עילאה' היא יראת בושת, שמאבד כל מציאותו וישותו (כדוגמת אדם העומד בפני צדיק גדול שמרוב הבושה הרי הוא מאבד את כל ישותו, ואינו מרגיש את עצמו למציאות דבר כלל (ראה הערה לתיקון חצות ב'סידור עם דא"ח'<sup>16</sup>).

יתירה וברעש גדול לראות את החכם הנפלא או את המלך הנעלה ובמרוצתו ה"ה מרעיש ומספר דבריו בהתלהבות גדולה במעלת החכם והפלאותו וברוממות המלך וגדולתו, דכל זה הוא מפני עצום גודל ההתפעלות וההתלהבות שלו אשר זהו סיבת המרוצה הגדולה לראות את החכם או המלך.

אמנם כל המרוצה שלו היא רק עד אשר בא אליו, אבל כאשר בא בקירוב אצל החכם או אצל המלך ורואה אותם, הרי אינו יכול לרוץ עוד.

כי לכאורה, אחרי אשר ה' בהתפעלות גדולה כזו בהיותו מרחוק הרי ה' ראוי הדבר אשר בבואו מקרוב יהי גילוי ההתפעלות עוד הרבה יותר מכמו שהי' בהיותו מרחוק?

ובמוחש נראה אשר בבואו בקירוב אל החכם והמלך ורואה אותם, הרי אין בכחו לרוץ עוד ואין בו שום כח ועזו לגלות ההתפעלות שלו ומתבטל בכל עצמותו לגמרי עד שנשאר כאבן דומם ממש מעוצם הביטול כו".

וראה גם דרך מצותיך ריש מצות טומאת המצורע (הובא לקמן ריש פ"ב).

16. וע"ש בסידור, שהיראה בפני צדיק גדול אינה כמו היראה מ'מלך' – כי ה'מלך' סוף סוף 'מחשיב' את מציאות העם (כי הרי 'אין מלך בלא עם', ואם כן מציאותו של המלך אינה 'שוללת' את מציאותו של העם), משא"כ

ההבנה של האדם, אלא על האמת כמו שהיא, ולכן דוקא בתוכה מלוּבש אין סוף ב"ה שאינו יכול להיות נתפס ע"י כח השכל (כי "לית מחשבה תפיסא ביה כלל") – ראה ביאור הענין בהרחבה בקונטרס 'חסידות מבוארת' לתניא פ"ח (ע' לד ואילך).

וכיון שבתוך החכמה מאיר א"ס ממש, ה"ז פועל על האדם ביטול אמיתי, כי כאשר אדם משיג אלקות בכח שכלו, הרי כל מה שהוא משיג הוא רק דרגות כאלו באלקות שלא מובדלות בתכלית מהעולמות, ולא שוללות לגמרי את מציאות העולמות, ולכן ע"י השגה זו אין האדם מתבטל בתכלית, כי עדיין אינו נמצא בהכרה והרגשה של מציאותו אין שום ענין וחשיבות כלל, אבל כאשר נרגש א"ס ב"ה ממש בכח ה'חכמה', הרי מאחר שלגבי א"ס ב"ה "כולא קמיה כלא חשיב" ולמציאות העולמות אין שום ערך ותפיסת מקום וחשיבות כלל וכלל, אזי האדם מבטל את כל ישותו בתכלית, כי נרגש שאין למציאותו שום ענין וחשיבות כלל.

14. ראה פרדס שער כ"ג (שער ערכי הכינויים) ערך מוח.

15. ראה ספר המאמרים תרפ"ה ע' לה:

"על דרך משל, אדם השומע כי חכם נפלא או מלך גדול ונעלה בא לעיר, והאדם ההוא ה"ה יודע בעוצם הפלאת ענין החכם וכן יודע במעלת גדולת המלך ולזאת ה"ה רץ במרוצה גדולה בהתפעלות גדולה בהתפעלות

בחינת והחכמה מאין תמצא תכלית הביטול. ובחינת מוחין דאימא, בחינת בינה, נקראת להנחיל אוהבי יש, שהוא מה שבא הארה מגדולתו יתברך לכלל הבנה והשגה ממש, ועל ידי השגה זו נולד ונמשך מזה מדת אהבה עזה בגבורות רשפי אש אליו יתברך.

בגדולת ה', באופן המוכן ממש בכלי השכל של האדם.

ועבודה זו שונה לגמרי מהעבודה של 'חכמה'. שכן, העבודה של חכמה הוא 'ביטול' בתכלית – 'ביטול ההשגה', ואילו התבוננות שכלית דבינה שייכת דוקא כאשר לא שוללים לגמרי את מציאותו ושכלו של האדם, ולכן ביכלתו להשיג אלקות, ובאופן המתאים לכלי שכלו האישי<sup>16</sup>.

ובחי' זו היא מדרגת הנשמות בגן עדן, המשיגים אלקות (- בחי' הבינה) וכמאמר חז"ל "יושבים ונהנים מזיו השכינה", היינו שאין זה ביטול במציאות לגמרי, אלא יש כאן 'מציאות' של נשמות ש'נהנים' ומשיגים אלקות.

וזהו הטעם הפנימי שנאמר אודות גן עדן שהקב"ה עתיד להנחיל לצדיקים ('אוהבי') בחי' 'יש' (כדכתיב "להנחיל אוהבי יש"): 'יש' הוא ההיפך מ'אין' ומורה על כך שעדיין ישנה 'מציאות' קיימת, והיינו כנ"ל, שבג"ע שבו 'משיגים' אלקות (בחינת ה'בינה'), אין בחי' של ביטול בתכלית.

ועל ידי השגה זו, נולד ונמשך מזה מדת אהבה עזה בגבורות רשפי אש אליו יתברך.

ומבואר בתניא (שם), ש'יראה תתאה' היא הדרגא הבסיסית שנדרשת בתחילת העבודה, ובלעדי 'א"א לעבוד את ה' כלל. אך דרגת 'יראה עילאה' היא דרגא נעלית, והיא העבודה שבבחי' 'חכמה' – ביטול בתכלית.

שהוא בחינת "וְהַחֲכֵמָה מֵאֵין תִּמְצָא"<sup>17</sup>, תכלית הביטול.

הפירוש הפנימי בפסוק "והחכמה מאין תמצא" הוא שענין החכמה הוא "אין" – ביטול בתכלית<sup>18</sup>.

[וכ"ז הוא עבודת ה'חכמה'.

ועתה יבאר מהי עבודת ה'בינה', מוחין דאימא].

ובחינת 'מוחין דאימא':

בחינת בינה, נקראת 'להנחיל אוהבי יש'<sup>19</sup>, שהוא מה שבא הארה מגדולתו יתברך לכלל הבנה והשגה ממש.

בינה ענינה 'הבנה והשגה' גמורה, היינו להבין דבר שכל לאשורו, באופן המתאים לכלי האדם. ובעבודת ה', היינו העבודה של התבוננות שכלית

שבה מאיר דרגא זו של 'אין', כמבואר לעיל בהערות 13, 16. 19. משלי ח, כא.

20. במאמר כאן מדגיש, שההשגה היא ב"הארה מגדולתו ית". פירוש: באין סוף ב"ה ממש לא יכולה להיות השגה ממש, שהרי "לית מחשבה תפיסא ביה כלל" ולכן אין הוא מתגלה כ"א בבחי' ה'חכמה' שלמעלה מהבנה והשגה (כנ"ל הערה 13).

וממילא מוכן, שכאשר משיגים אלקות, משיגים רק

הצדיק שמובדל לגמרי מכל אדם וכלפי דרגתו, אין לאדם הפשוט שום תפיסת מקום כלל.

והיינו כמו שנתבאר לעיל (הערה 13) – שהביטול דחכמה הוא ביטול כלפי אין סוף ב"ה ממש, ולגבי ית' אין לעולמות שום ערך ותפיסת מקום כלל.

17. איוב כח, יב.

18. ועוד ענין בזה: 'אין' קאי על אין סוף ב"ה ממש. והביטול הנעלה של חכמה לקוחה ('תמצא') על ידי זה

**והנה בתפילה צריך להיות שני הבחינות, היינו מוחין דאבא ואימא.<sup>1</sup> פירוש,**

השגת גדול ה' במוחו, יכולה 'להיולד' ממנה 'מדת אהבה עזה בגבורות רשפי אש אליו יתברך.

**פרק ב**

**נחיצות ב' הבחינות ד'מוחין דאבא' ו'מוחין דאימא' בעבודת התפלה**

**והנה, בתפילה צריך להיות שני הבחינות, היינו, מוחין דאבא ואימא.<sup>2</sup>**

אודות 'חכמה' ('מוחין דאבא') ו'בינה' (מוחין דאימא'), כפי שהן בספירות הקדושות העליונות, איתא בזהר (ח"ג ד, א) שהם 'תריין רעין דלא מתפרשין' – כמו ב' ריעים שאינם נפרדים זה מזה לעולם. וכיון שכך הוא למעלה, "לכן צריך להיות גם באדם כך, דהיינו להתבונן ולהעמיק שכלו ו'בינתו' באורך ורוחב כפי אשר יד שכלו ורוח בינתו מגעת, וליבטל אליו. . בבחי 'חכמה' (ד"ה ראה שצויין בהגהת הצ"צ כאן).

ובפרטיות יותר, שעת התפילה היא הזמן המוכשר לעבודה שבלב, ולכן בעת התפילה צריך להיות ב' העבודות – 'מוחין דאבא' ו'מוחין דאימא', כפי שממשיך לבאר בפרטיות.

[כדי להבין את הבא לקמן, יש להקדים:

כנודע, יש ב' בחינות בעבודת ה': 'רצוא' ו'שוב'. וענינם בקצרה: 'רצוא' הוא מ"לשון 'מרוצה', כמו הרץ ממקומו להלאה" (תורה אור א, ד), היינו אהבה לה' ותשוקה 'לברוח' ממצר

ענינה של האהבה לה', היא תשוקת האדם להתקרב אליו יתברך. ולפיכך, אע"פ שזהו רגש של קדושה בתכלית, מכל מקום אין בו ביטוי של 'ביטול בתכלית' שהרי סוף סוף ענינו וגדרו של רגש האהבה הוא רצונו האישי של האדם להתקרב לאלקות (וכמש"כ בתניא (פלה) שגם באהבה במדריגה עליונה, האדם הוא בבחי' "יש מי שאוהב"), ובמילא הישות של האדם לא מתבטלת ע"י רגש האהבה.

ומטעם זה, אהבה נרגשת בדרך כלל באופן של 'התפעלות' ו'התלהבות' ("אהבה עזה בגבורות רשפי אש"), וגם זה מורה שאין כאן 'ביטול' בתכלית, וכנ"ל שכאשר האדם נמצא בביטול אמיתי, לא שייך כלל שיהי' במצב של 'התלהבות' ו'התפעלות'.

ולכן, החכמה, שענינה ביטול, מביאה לידי יראה מהקב"ה (כנ"ל), כי כל ענינה של היראה הוא להרגיש ביטול לאלקות, אבל אינה מביאה לידי אהבה שאין בה ביטול.

אבל ה'בינה' - למרות שמצד עצמה היא למעלה מעלה מלהיות 'נרגשת' בלב (כנ"ל בתחילת המאמר) - אבל דוקא על ידה יכולים להוליד 'אהבה עזה' להקב"ה, כי מאחר שה'בינה' אינה שוללת בתכלית את מציאות האדם, ורק 'מקרבת' את האדם לאלקות ע"י

**הנהות צמח צדק**

ב. עיין מה שמבואר בד"ה ראה אנכי נותן [לקו"ת ראה יח, א-ב], בענין בחינות י"ה שכנפש.

לגבי הארה זו יש העולמות 'תפיסת מקום' וערך (דהרי כל ענינה הוא להיות מקור לעולמות), ולכן יכול האדם להרגיש בלבו 'הארה' זו של אלקות, ויחד עם זה עדיין לא להתבטל בתכלית הביטול (ראה לעיל הערות 13, 16, 18).

'הארה' מגדולתו ית', היינו דרגות 'מצומצמות' באלקות, שנמשכו ממנו ית' ע"מ להיות מקור לעולמות. ולכן גם אין ההשגה מביאה לידי ביטול בתכלית, שכן ה'הארה' מאין סוף ב"ה, אינה שוללת לגמרי מציאותם של העולמות, כי

שבחינת מוחין דאימא הוא הבחינת רצוא, ליכלל למעלה על ידי אהבה עזה כשלהבת הנולדה מהתבוננות בגדולתו יתברך, שהוא בחינת מוחין דאימא, כי אם לבינה תקרא, שמוזה יהיה בחינת רצוא כנוצר לעיל, ובחינת מוחין דאבא הוא אחר כך הבחינת שוב, כמאמר ואם רץ לבך שוב לאחד, שזהו הבחינת יראה עילאה, יראה בושת, שהוא בחינת מוחין דאבא, שמקבל עליו עול מלכות שמים בעסקו בתורה ובמצות.<sup>21</sup>

ע"י 'מוחין דאימא' היינו "ע"י התבוננות בגדולת הבורא איך שהוא ית' ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, ורק 'הודו על ארץ ושמים' נולד מזה ההתפעלות באהבה, בבחי' רצוא שהוא רשפי אש . . . בחי' 'כלות הנפש'" (דרך מצותיך מצות טומאת המצורע).

והיינו שהתבוננות שכלית בגדולת ה', היא המעוררת בנפש האדם את תנועת ה'רצוא' להיכלל למעלה.

וזהו הפי' הפנימי בפסוק "כי אם לבינה תקרא": 'לבינה' ראוי לקרוא 'אם'<sup>22</sup>, כי ביכלתה 'להוליד' רצוא ותשוקה עזה להיכלל ולהיבטל למעלה, כמו שה'אם' מולידה בנים<sup>23</sup>.

[אך כ"ז הוא דוקא ב'מוחין דאימא', אבל 'מוחין דאבא' מביא לידי רגש אחר לגמרי:]

ובחינת 'מוחין דאבא' הוא אחר כך הבחינת 'שוב'. כמאמר<sup>24</sup> "ואם רץ לבך, שוב לאחד". שזהו הבחינת יראה עילאה, יראה בושת, שהוא בחינת 'מוחין דאבא', שמקבל עליו עול מלכות שמים בעסקו בתורה ובמצות.<sup>25</sup>

הגוף והנפש הבהמית, ולהתכלל בהקב"ה בבחינת 'כלות הנפש' לגמרי. ואילו 'שוב' משמעו 'לשוב' אל העולם הזה אשר 'לשבת יצרה', ולקיים את תכלית כוונת הבריאה לעשות לו ית' דירה בתחתונים דוקא.

והנה, אע"פ שהרגש ה'רצוא' הוא רצון להתבטל ממציאיותו ולהיכלל בהקב"ה, אעפ"כ אי"ז תכלית הביטול לגמרי, כי עצם העובדה שיש לאדם 'רצון' אישי, שהוא רוצה להיבטל לאלקות, מורה על כך שיש כאן עדיין 'יש מי שאוהב', ואי"ז אלא שהאהבה חזקה כל כך שהיא גורמת להאדם רצון להתבטל ממציאיותו לגמרי. אבל סוף סוף הכל מיוסד על רצונו של האדם.

משא"כ עבודת ה'שוב' – כל ענינה הוא 'הנחת' רצונו האישי על ה'צד', ע"מ לקיים רצונו של הקב"ה, ע"י קיום מצוותיו למטה בעוה"ז. ולפ"ז יבוארו דברי רבינו כאן:]

פירוש: שבחינת 'מוחין דאימא' הוא הבחינת 'רצוא', ליכלל למעלה על ידי אהבה עזה כשלהבת, הנולדה מהתבוננות בגדולתו יתברך, שהוא בחינת 'מוחין דאימא', 'כי אם לבינה תקרא'<sup>21</sup>, שמוזה יהיה בחינת 'רצוא', כנוצר לעיל.

#### הנהגות צמח צדק

ג. ועיין מה שכתוב בכיזור על פסוק כי אתה נרי [תו"א מא, ב].

בעיקר לזמן קריאת שמע – שאז אומרים 'ואהבת', וענין האהבה הוא ה'רצוא' להיכלל למעלה שבא כתוצאה מהתבוננות בגדולת ה' (שמע ישראל).  
24. תיקוני זהר בהקדמה (ז, א). ובכ"מ.

21. משלי ב, ג.  
22. לפי פשוטו – תיבת "אם" בפסוק נקודה בחירי"ק תחת האל"ף, אך לפי הפי' הפנימי יש לקרוא את התיבה באל"ף צרוי.  
23. ומבואר בכ"מ (תו"א ב, א ועוד) שעבודה זו שייכת

**והנה, עם היות שבחינת מוחין דאבא הם נעלים ממוחין דאימא, אף על פי כן צריך להיות גם כן מוחין דאימא בתחלה, יען כי העיקר הוא להאיר את הגוף, והוא על ידי אהבה שבגילוי הנמשך ממוח הבינה שקרוב יותר להגוף.<sup>ד</sup>**

חלק מכוונת הבריאה לעשות דירה לו ית' ב'תחתונים' הוא שהגוף והנפש הבהמית של האדם עצמו יתבררו ויזדככו, וגוף האדם עצמו יהי קשור לאלקות<sup>26</sup>. והנה, כאשר יש לאדם רק ביטול לאלקות הנובע מ'מוחין דאבא', אין גופו ונפשו הבהמית מזדככים ע"י זה. כי היות שביטול זה שולל את המציאותו של האדם, הרי ע"י הביטול האדם 'יוצא' ממצייאותו, ואינו מברר את מציאותו.

וכיון שהתכלית היא שמציאותו עצמה תתהפך למציאות של קדושה, מציאות שחדורה לגמרי באלקות – יש צורך בעבודה של 'מוחין דאימא' שעל-ידה ביכולתו לבוא לידי אהבת ה' גלוי בלבו, היינו שאף גופו ונפשו הבהמית ירגישו אהבה להקב"ה, כי דוקא 'מוחין דאימא' (הבנה והשגה באלקות), מסוגלים להביא לידי 'אהבה' הנרגשת בלב.

בחינת 'מוחין דאבא' אין ענינה "כלל להתפעל ברשפי אש בבחי' יש ודבר, אלא הוא כאבן דומם בלא דבור והוא ענין ההשתחוואה בפישוט ידיים ורגלים שלמעלה במדריגה מן ההתפעלות ורשפי אש... והנה בחי' זו נק' 'שוב' להיות כי מצד הביטול המופלג הזה יבא... הביטול כאבן דומם, ובהיות כן יאמר ללבו... זאת עבודתי תמה, להמשיך אא"ס למטה... במחשבה ודבור ע"י עסק התורה כביטול ובמעשה ע"י קיום המצוות" (דרמ"צ שם).

והיינו כנ"ל, שבמוחין דאבא יש ביטול אמיתי, יראה עילאה', ולכן לא נרגש בו רצונו האישי של האדם כלל, וההרגש הוא רק שהוא מוכן לקיים רצונו ית', לקבל עליו עול מלכות שמים ולקיים תורה ומצוות.

וזהו "אם רץ לבך שוב לאחד" – לאחר שיש רגש של 'רצוא' בלב, צריכה להיות העבודה הנעלית יותר, 'שוב לאחד'<sup>25</sup>.

## פרק ג

### היתרון והמעלה של 'מוחין דאימא'

**והנה, עם היות שבחינת 'מוחין דאבא' הם נעלים מ'מוחין דאימא'.**

**אף על פי כן, צריך להיות גם כן 'מוחין דאימא' בתחלה, יען כי העיקר הוא להאיר את הגוף, והוא על ידי אהבה שבגילוי, הנמשך ממוח הבינה.**

**שקרוב יותר להגוף.<sup>ד</sup>**

### הנחות צמח צדק

ד. כי "חכמה מוחא וכינה ליבא", והלב קרוב יותר להגוף.

(שבת י, א).

26. וראה לקמן בסוף הפרק, שגוף האדם צ"ל מזוכך ומבורר, כדי שהביטול שעושה בעולם יהי כרביעי.

25. ומבואר בכ"מ (לקו"ת מצורע כד, ג ועוד) שעבודה זו שייכת בעיקר לתפילת שמונה עשרה, שאז משתחווים לה' ומתפללים "כעבדא קמי' מריה", מתוך ביטול

ובחינה מוחין דאבא, אף שמעלתם גבוה יותר מהבינה, הלא אין סוף ברוך הוא הוא נעלה עוד יותר לאין ערוך, ולית מחשבה תפיסא ביה כלל. כן למשל בחינת מוחין דאבא, שהאהבה היא שם בהעלם, שהוא נעלה מאתנו יותר,<sup>27</sup>

ההדגשה היא שתהי' מובנת בכלי שכלו של האדם. ולכן, אף שבדודאי אף הבינה כשלעצמה 'מובדלת' מ'גופו' של האדם (ולכן הבינה נקראת 'עלמא דאתכסיא' – כנ"ל בתחילת המאמר), בכל זאת, ביחס לחכמה, הבינה היא 'קרוב' יותר ל'גוף' האדם.

[וזהו הפי' במאמר התיקוני זהר (הקדמה – פתח אליהו) "חכמה מוחא, בינה ליבא". פירוש: אף שבדודאי גם הבינה היא כח של שכל הפועל במוח האדם ולא ב'לבבו', אבל במהותו, וביחס לחכמה, הוא כח השייך ל'לב' האדם ולמדותיו, כי בבינה כבר יש הדגשה על האדם עצמו, ולא רק על האמת כשלעצמה בלי להתייחס לאדם עצמו כמו בחכמה].

ולכן דוקא ע"י הבינה, 'מוחין דאימא', יכול האדם לבוא לידי רגש של אהבה בגוף האדם עצמו, כי הבינה עצמה יותר 'קרובה' לגוף ולישות של האדם מאשר 'מוחין דאבא'.

ובחינה 'מוחין דאבא', אף שמעלתם גבוה יותר מהבינה, הלא אין סוף ברוך הוא הוא נעלה עוד יותר לאין ערוך, ו"לית מחשבה תפיסא ביה כלל"<sup>28</sup>.

כן למשל בחינת 'מוחין דאבא' – שהאהבה היא שם בהעלם, שהוא נעלה מאתנו יותר.<sup>27</sup>

#### הנהות צמח צדק

ה. וכמו שמבואר בד"ה ביום השמיני עצרת [פה, ב ואילך], גבי אחכמה והיא רחוקה ממני, שכל גידול הכן על דרך משל הוא בריחוק מקום מהאב כי אם בכמן אמו, עיין שם.

ה'מציאות' וה'ישות' של האדם (השייכת לגופו ונפשו הבהמית) מתבטאת בעיקר בענין המדות ולא בענין השכל.

דהנה השכל והמדות הם שני אופנים שעל ידם נפש האדם 'מתקשרת' עם דברים מ'חוץ' לנפש עצמה. על ידי השכל – האדם מתבונן בדברים שמחוץ לנפש, על-מנת להבין ולהשיג כל דבר וענין כפי שהוא באמת ובטהרתו, בלא שום נגיעה לאדם עצמו – האם הדבר מתאים וטוב עבורו או לא. ואילו ענינם של המדות הוא כיצד הדבר שמחוץ לנפש נוגע לאדם עצמו, האם הוא אוהב את הדבר או ירא ממנו וכדומה<sup>27</sup>. ולכן ענינו של כח השכל הוא 'לצאת' מהמציאות והישות האישית שלו, ואילו ענין ה'מדות' הוא להיות שקוע במציאות ובישות האישית ולתת להם ביטוי.

אלא שבשכל גופא, ה'בינה' יותר קרובה ל'מציאות' האדם מאשר ה'חכמה'. דהנה נתבאר לעיל, דהחילוק בין 'חכמה' ל'בינה' בפשטות הוא שב'חכמה' אין ההדגשה על ההבנה של האדם אלא על השגת האמת בטהרתה, ואילו בבינה ההדגשה היא שהשכל יהי' מובן בכלי שכלו האישיים של האדם, ואף שבבינה עדיין אין נגיעות אישיות, ואין ההדגשה כיצד הדבר שמחוץ ממנו נוגע לאדם וכיצד זה יכול להשפיע עליו (כמו במדות) – מכל מקום, בהשגת השכל גופא,

28. ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).

27. ראה בזה בספר המאמרים עטר"ת עמ' נא. לקוטי שיחות חלק ל, עמ' 145. ובכ"מ.

ולכך צריך להוליד האהבה שבתפילה מההעלם לגילוי בכדי להאיר את הגוף,<sup>1</sup> נה ג  
 שזהו על ידי ההתבוננות מבחינת מוחין דאימא, שהיא המולדת הבנים, שהם  
 אהבה וכל המדות הקדושות, ואחר כך צריך להאיר בהן מבחינת מוחין  
 דאבא.<sup>2</sup>

ואחר כך צריך להאיר בהן מבחינת 'מוחין  
 דאבא'.<sup>3</sup>

"כי כל עיקר השמחה ברשפי אש התשוקה  
 בתחלה בבחינת 'רצוא' . . . הוא רק כדי שיהיה  
 אחר כך בחינת ה'שוב'" (ד"ה צאינה וראנה שצויין בהגהת  
 הצי"צ כאן). כלומר, תכלית הכוונה היא שהאדם  
 ימלא את שליחותו בעולם הזה, ויברר את חלקו  
 בעולם ע"י שהוא 'מניח' את רצונו האישי על  
 הצד, ומקיים את רצון הבורא בקיום מצוות  
 מעשיות.

אמנם חלק מהכוונה הוא שהאדם יברר את  
 גופו ונפשו הבהמית, כי רק אז נעשה הברור  
 בעולם הזה בתכלית השלימות.<sup>30</sup>

ונמצא, שיש צורך ב' העבודות: תחילה  
 צ"ל העבודה בבחי' 'מוחין דאימא' – להוליד  
 אהבה נרגשת בלב ('רצוא') כדי לברר את  
 הגוף ונפש הבהמית, ואח"כ צ"ל העבודה  
 ד'מוחין דאבא', יראה עילאה וביטול בתכלית  
 ('שוב'), כדי שהאדם ימלא שליחותו ויברר את  
 העולם.

אף שבחי' 'מוחין דאבא' הם במדרגה גבוהה  
 יותר ממוחין דאימא, וכנ"ל שדוקא ב'מוחין  
 דאבא' יש ביטול אמיתי לאלקות, מ"מ אין  
 ביכלתם לברר ולזכך את גוף האדם עצמו, כנ"ל.  
 ואי"ז 'חסרון' בהם כלל, דהלא אין סוף ב"ה  
 בכבודו ובעצמו הוא בודאי עוד יותר נעלה באין  
 ערוך ממוחין דאבא, ואעפ"כ "לית מחשבה  
 תפיסא ביה כלל", כי דוקא מצד מעלתו הנפלאה  
 אין הוא נתפס במחשבת האדם המוגבל. וכן הוא  
 גם ב'ביטול' של 'מוחין דאבא' – דוקא מצד גודל  
 העילוי של בביטול זה, אי"ז מברר ומזכך את  
 האדם עצמו, כי אף שהם באמת במדרגה מאד  
 נעלית, אבל הם למעלה משייכות ויחס לגוף  
 האדם ונפשו הבהמית, ולכן אינם פועלים בהם  
 בירור וזיכוך.<sup>29</sup>

ולכך, צריך להוליד האהבה שבתפילה מההעלם  
 לגילוי בכדי להאיר את הגוף, שזהו על ידי  
 ההתבוננות מבחינת 'מוחין דאימא', שהיא  
 המולדת הבנים, שהם אהבה וכל המדות  
 הקדושות.

הנהות צמח צדק

1. ועיין מה שמבואר בד"ה והיה לכם לציצית [לקו"ת שלח מג, ג], בענין מוח ולב, מים ואש. 2. ועיין מה שמבואר  
 בד"ה צאינה וראינה [לקו"ת שה"ש כו, ב ואילך], בענין ויין ישמח כו', בכדי להצהיל פנים משמן, עיין שם.

וראה בעיונים בסוף המאמר בביאור הענין.  
 30. ראה ביאור הענין בליקוטי שיחות ח"ג (ע' 956).  
 ובכ"מ. ואכמ"ל.

29. במאמר כאן מוסיף שב'מוחין דאבא' "האהבה היא  
 שם בהעלם". ולכאורה צ"ב – הלא נתבאר ש'מוחין  
 דאבא' אינו מוליד אהבה כלל, וענינו הוא 'יראה' בלבד?

וזה, היה עבודת הלויים, דכתיב ועבד הלוי הוא, פירוש, שכל עבודתם היה להוציא המדות אהבה ויראה מההעלם, מבחינת הוא, עלמא דאתכסיא, אל הגילוי, שהוא על ידי ההתבוננות.<sup>31</sup> ולכך היה עבודתם בשירה כפה בקול, ובזמרה בכלי.<sup>32</sup> ויש כמה כלים, כמו שכתוב הללוהו בתקע שופר, הללוהו

### פרק ד

#### עבודת הלויים בשירה

[המורם מכל הנ"ל – שיש יתרון מעלה באהבת ה' ('רצוא') הנרגשת בלב ממש, כיון שדוקא ע"ז מתבררים גופו ונפשו הבהמית של האדם. ועפ"ז יבואר התוכן של עבודת הלויים ע"פ פנימיות הענינים]:

וזה היה עבודת הלויים, דכתיב "ועבד הלוי הוא", פירוש, שכל עבודתם היה להוציא המדות אהבה ויראה מההעלם – מבחינת 'הוא', 'עלמא דאתכסיא' – אל הגילוי, שהוא על ידי ההתבוננות.<sup>31</sup>

עבודת הלויים היתה להמשיך מבחי' 'עלמא דאתכסיא' (בינה) לאהבה ויראה<sup>31</sup> הנרגשות בלב ממש.

[כי באמת יש גם 'אהבה' במדריגה שאינה נרגשת בלב ממש, כמבואר בתניא (פ"ז), שאצל הבינונים שייך ש"אין יד שכלו ורוח בינתו משגת להוליד אהבת ה' בהתגלות לבו שיהי' לבו בוער כרשפי אש... רק מסותרת במוחו ותעלומות לבו". ועבודת הלויים היא שהאהבה תהי' בהתגלות

מורגשת בלב ממש – כי דוקא ע"ז מתבררים גופו ונפשו הבהמית של האדם לגמרי (ראה גם ב'ביאור' ע"פ והי' מספר בני' שצויין בהגהת הצ"צ כאן)].

וכ"ז הוא כי עיקר מדריגת הלויים היא בחי' ה'בינה' – שביכולתה לבא לידי גילוי בלב ממש.

ולכך, היה עבודתם בשירה<sup>32</sup> כפה בקול, ובזמרה בכלי.<sup>32</sup>

כיון שהתוכן הפנימי של עבודת הלויים הי' להוציא את המדות אהבה ויראה מההעלם אל הגילוי, לפיכך גם עבודתם במעשה בפועל היתה בשירה ובזמרה, כי ענין השירה והזמרה הוא 'התגלות'. דכאשר אדם עומד במצב של שמחה גדולה עד כדי כך שהיא 'מתגלית' אל החוץ, אזי השמחה באה לידי ביטוי ע"י שירה וזמרה. ועד"ז כאשר אדם עומד במצב של מרירות גדולה עד כדי כך שהיא 'מתגלית' אל החוץ, יש לזה ביטוי בשיר המבטא את מרירות הלב.

ויש כמה כלים, כמו שכתוב<sup>33</sup> "הללוהו בתקע שופר, הללוהו בנבל וכנור, הללוהו בתוף ומחול בו".

#### הנחות צמח צדק

ח. ועיין מה שכתוב בביאור על פסוק והיה מספר בני' [לקו"ת במדבר ו, ד], בענין מי ברא אלה. ט. עיין מה שכתוב בד"ה מוזמור שיר חנוכת הכית [לקו"ת ברכה צח, א ואילך].

32. בגדר 'מדה שבלב' הנולדת ע"י בחי' הבינה.  
33. ראה נחמי"ב, יב, כז. תמיד סז, ב. ר"ה ל, ב ואילך. ובכ"מ.  
34. תהלים קנ, ג-ד.

31. לעיל נתבאר ש'יראה' שייכת ל'מוחין דאבא'. אך שם הכוונה על יראה כזו שאינה בגדר הרגש הלב, אלא 'יראה עילאה' מדריגה שבה האדם מרגיש שאין לו מציאות כלל. משא"כ יראה שענינה פחד בלב למרוד בהקב"ה, היא



בנבל וכנור, הללוהו בתוף ומחול כו'. והיינו, שיש כמה מיני התלהבות שבהתגלות, יש תשוקה והתלהבות בכחינת שמחה וחדוה, ויש שהיא בכחינת מרירות ולב נשבר, והכל הם בהתגלות הלב, ויש כמו כן לנגד זה כמה מיני כלי זמר. ועל דרך זה הוא ענין הללוהו בתקע שופר, שופר, שהוא קול המטיל חרדה ולב נשבר, שזהו ענין התקיעות והשברים, וכן צלצלי תרועה, הם גם כן כנגד ההתלהבות שבמרירות ולב נשבר. ועונב, הוא כלי זמר של שמחה, שהוא נגד האהבה והתלהבות שבשמחה, וזה היה עבודת הלויים בכלי זמר בכמה מינים, שהכל הוא לעבוד את

ובפרטיות יותר, הקולות השונים של השופר מראים על לב נשבר ומרירות על הריחוק מה', כי התקיעה הוא קול פשוט, המורה על צעקה פנימית שמבטאת את עוצם המרירות על הריחוק מה', והשברים מבטאים מרירות עוד יותר גדולה, שבגלל עוצם המרירות אין האדם מסוגל אפי' לצעוק בקול פשוט והוא מפסיק בין בכי' לבכי'<sup>34</sup>.

ובן "צלצלי תרועה"<sup>35</sup>, הם גם כן כנגד ההתלהבות שבמרירות ולב נשבר.

ה'תרועה' מראה על צער עוד יותר עמוק מ'תקיעה' ו'שברים' – כי "תרועה הוא ילולי ליל דזהו ענין יללה מה שהפסקים מרובים על הקול והוא מפני הצער העמוק במאד שבא רק בצעקת הבל הלב בקלא פנימאה דלא אשתמע" (ד"ה שופר של ר"ה תש"ב).

ו'עונב' – הוא כלי זמר של שמחה, שהוא נגד האהבה והתלהבות שבשמחה.

וזה היה עבודת הלויים בכלי זמר בכמה מינים, שהכל הוא 'לעבוד' את בחינת 'הוא'.

והיינו, שיש כמה מיני התלהבות שבהתגלות; יש תשוקה והתלהבות בכחינת שמחה וחדוה, ויש שהיא בכחינת מרירות ולב נשבר, והכל הם בהתגלות הלב.

ויש כמו כן לנגד זה כמה מיני כלי זמר.

כיון שבעבודה הרוחנית דהלויים (התגלות המדות של אהבה ויראה להקב"ה שיהיו נרגשות בלב ממש) יש כמה מיני רגשות (שמחה גדולה או מרירות ולב נשבר), לכן, גם בגשמיות היו כמה מיני כלי זמר – בהתאם לסוגי הרגשות השונים בעבודת ה'.

ועל דרך זה הוא ענין "הללוהו בתקע שופר", שופר, שהוא קול המטיל חרדה ולב נשבר, שזהו ענין התקיעות והשברים.

קול השופר מעורר את האדם להרהורי תשובה ומעורר אצל האדם חרדה ולב נשבר על חטאיו וריחוקו מה'. וכמ"ש הרמב"ם (הלכות תשובה, ג, ד) שהתוכן של מצות תקיעת שופר ברה"ה הוא לעורר את האדם מהבלי העולם ולהקיצו משינתו הרוחנית שילך בדרכי ה'.

35. תהלים קנ, ה.

34. ראה בכ"ז ד"ה יו"ט של ר"ה תרס"ו, וד"ה שופר של ר"ה תש"ב.

בחינת הוא, בחינת הוא עשנו, להמשיך המדות מההעלם אל הגילוי.<sup>36</sup>

בחינת 'הוא עשנו'<sup>36</sup>, להמשיך המדות מההעלם אל הגילוי.<sup>36</sup> 'לעשות' ולהמשיך מבחי' 'הוא' – היינו להוציא מן ההעלם אל הגילוי, והיא עבודת הלויים ('ועבד הפי' הפנימי בפסוק "הוא עשנו" הוא שצריך הלווי הוא').

#### הנהות צמח צדק

י. ועיין מה שמבואר סוף ד"ה צו את בני' [לקו"ת פ' פנחס עו, ב ואילך], גבי להקריב לי במועדו. ועיין מה שמבואר בד"ה ושאתם מים [לקו"ת סוכות עח, ג ואילך], בענין ניסוך היין, וניסוך המים. ועיין מה שמבואר במקום אחר בענין ברוך שאמר והיה העולם ברוך הוא [ראה אוה"ת מגילת אסתר ע' רעד].

36. תהלים ק, ג.

## עיונים

## להערה 29

מן האב" (ד"ה ביום השמיני עצרת – צויין בהגהת הצ"צ כאן).

ולכן, בהכרח לומר, שאף בתוך ה'חכמה' 'כלול' בהעלם אהבה – וכידוע דכל דבר הנמשך ממקור מסויים, בהכרח לומר שהוא כלול בהעלם במקורו.

ואף שחכמה ענינו ביטול, שהוא ההיפוך ממש מענין האהבה ('יש מי שאוהב') – אבל כאשר האהבה 'כלולה' ב'חכמה', אין שם אהבה שבבחי' הרגשה ממש, ותוכן האהבה שם הוא, ההרגש שמחמת הביטול להקב"ה, יש צורך גם בהאהבה כדי לזכך אף את הגוף והנפש הבהמית. ואכמ"ל.

אע"פ שהחכמה עצמה אינה מביאה לידי אהבה הנרגשת ממש בלב, אבל מ"מ הוא השרש הראשון של האהבה, כי הרי הבינה נמשכת מהחכמה, והבינה מביאה לידי אהבה הנרגשת.

[ויחסו של החכמה להאהבה הוא "על דרך משל כמו האב אל הבן, שהגם שמוח הבן נמשך ממוח האב עצמו, עם כל זה הרי עיקר גידולו ע"י שהייתו תשעה חדשים בעיבור בבטן אם ויניקתו מחלב האם. והרי גידול הבן הוא בהתכללות והתאחדות האם עמו ממש והאב אינו אלא שרש ומקור להתהוותו וכל גדילתו הוא בריחוק מקום

# פטרוני השבוע



## לזכות ידידינו הנכבד

הרה"ח ר' אברהם בן שרה אסתר שיחי

וזוגתו מרת הנייה בת רבקה תחי

הולצברג

וכל יוצ"ח שיחי

## לזכות

השליח הרה"ת ר' יוסף יצחק וזוגתו מרת

שטערנא שרה שיחי מינץ

ולזכות הילדים מנחם מענדל, אייזיק גרשון,

צמת, משה, וחי' מושקא שיחי מינץ

שיחיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה,  
ושירווי מהם הוריים אידישע חסידישע נחת

## לעילוי נשמת

הרה"ת ר' אליהו ציון בן הרה"ת ר' חנניה ומרת ברוכה

ולזכות מרת סופי' בת גרז שתבלחט"א

ולזכות ר' חיים שמעון בן רחל,

ומרת חי' לאה בת ראשקא שיחי

נדבת אוריאל בן סופי' וזוגתו מרת חנה טובע

בת חי' לאה ומשפחתם שיחי

שיחיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה

## נדבת

ר' יוסף הלוי וזוגתו מרת חנה מלכה שיחי

גורביץ

לזכות כל משפחתו

שיחיו להם ברכות בטוב הנראה והנגלה בכל מכל כל

## לזכות

ידידינו הנכבד הרה"ח ר' ישעי' זושא

וזו' מרת אסתר שיחי ווילהעלם

שיחיו להם ברכות בכל מכל כל

בטוב הנראה והנגלה

## לעילוי נשמת

התמים ר' יוסף יצחק בן הרה"ת ר' צבי זאב שיחי

זקלס

## לעילוי נשמת

הרה"ת הרה"ח ר' בנימין זאב בן הרה"ת

הרה"ח ר' אברהם שיבלחט"א סילווער

נתנדב ע"י ולזכות הוריו הרה"ת הרה"ח

אברהם וזוג' שיחיו סילווער

שיחיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה

# מגדבים הודשיים

לזכות הרה"ת ר' שמואל דוד וזוגתו  
שיחיו ניומאן וכל משפחתם  
...  
לזכות משפחת אהרן  
שיתברכו בכטו"ס  
...  
לזכות משפחת באביטש  
שיתברכו בכטו"ס

לזכות ר' יעקב בן חנה שיחיו גרסון  
וכל משפחתו  
...  
הרה"ת ר' שלום דובער וזוגתו לזכות  
מרת חי' מושקא גורביץ  
וכל משפחתם

לזכות הרה"ת ר' לוי הלוי בן שרה וזוגתו  
מרת שיינא מלכה בת רחל  
ובניהם יהודית, צבי הירש הלוי, חי'  
מו שקא בת שיינא מלכה  
...  
Refuah Sheleima to  
**Daniel Reuvein ben Dina**  
Donated Anonymously

לזכות כ"ק אדמו"ר נשיא דורינו  
ולזכות הרבנית הצדקנית חי' מושקא  
...  
לזכות הרה"ת ר' אברהם דוד ומרת רחל לאה סיברג  
...  
לזכות חב' התמים ישראל ראובן בן נחמה דינה שי'  
להצלחה בלימוד התורה ובדרכי החסידות  
...  
לע"נ בתיא בת שלמה הלוי ע"ה  
...  
לזכות לוי וזוגתו מרת רבקה לאה ובניהם חי' מושקא, מנחם  
מענדל, ובתיא מינא געלב  
...  
לזכות התמים אליה סילפין  
...  
לזכות הרה"ת ר' אברהם אברמסון וכל משפחתו  
...  
לזכות הרה"ת ר' נחמן דוב שיחי' בן מאלע, ומשפחתו  
...  
לזכות הרה"ת ר' ישראל מאיר אברמסון וכל משפחתו  
...  
לע"נ הרה"ת אברהם ישעי' בהרה"ת עובדי' ע"ה שטראקס  
...  
לזכות בת שבע שתחי' בת הרה"ת יוחנן מרוזב וכל משפחתו  
...  
לזכות דינה בת שבע בת מאירה אסתר  
...  
לזכות הרה"ת ר' יהושע בייקאוויץ וכל משפחתו  
...  
לע"נ רבקה אלטא בת חנה לאה ע"ה  
...  
לע"נ הילדה היקרה עדאל שיינא ע"ה  
בת הרה"ת מרדכי אליה ילחט"א האנאווער  
...  
לזכות הרה"ת ר' חיים משה וזוגתו מנוחה רחל  
ובניהם מנחם מענדל ופעסאי  
...  
לע"נ הרה"ת הרה"ת ר' שמואל אייזיק הלוי ע"ה פאפאק  
...  
לזכות פערל רייזל בת אהובה ברכה  
נדפס על ידי ולזכות משפחתו  
...  
לזכות התמים מיכאל מרון נועם זהבי  
...  
לזכות הרה"ת ר' אביגדור סימאנרס וכל משפחתו  
...  
לזכות אסתר בת רחל

לזכות הת' מנחם מענדל בן שיינא באשא  
...  
לע"נ הרה"ת ר' מרדכי צבי בן ר' יוסף חיים ע"ה סופרין  
נפטר י"ב אלול ה'תשע"ו ת.נ.צ.ב.ה.  
נדפס על ידי ולזכות משפחתו שיחיו לאורך ימים ושנים טובות  
...  
לזכות הרה"ת מנחם נחום וזוגתו מרת אסתר שי' שטרנברג  
...  
לזכות ולרפ"ש עבור חי' אלה שתחי' בת ריסא  
ולזכות עמנואל בן חי' סאשה  
...  
לזכות ולרפ"ש ליוסף יצחק בן איריס ודורי בן אורה  
...  
לזכות אשר בן דינה לזיווג משרש נשמתו  
הגאולה שלימה של עם ישראל בקרוב ממש  
...  
לזכות ולרפ"ש לשאול אליהו שיחי' בן חנה רבקה שתחי'  
...  
לע"נ ר' ראובן בן ר' יוסף ע"ה נדבת חתנו ר' מיכל קארצאג  
...  
לע"נ הר"ר כתר יאאל שלום בן הר"ר חיים יצחק ע"ה  
...  
לזכות הרה"ת ר' נחמן דוב שיחי' בן מאלע, ומשפחתו  
...  
לע"נ יחזקאל בן יוסף חיים ולע"נ רבקה בת יחזקאל  
...  
לזכות יהודית ולזכות אחיותיה חי' מושקא, זעלדא,  
ואחיה שרגא פייוויש, מנחם מענדל  
נדבת הורי' מרדכי אברהם ישעיהו וזוג' מרת אסתר שפרה שלזנר  
...  
לזכות הרב ומשפיע שמואל לו, שימשיך בעבודתו הקודש,  
מאת תלמידו שאול גנוגלי  
...  
לזכות אייזיק גרשון, מנחם מענדל, לוי, יוסף, חי' מושקא,  
שלום דובער, אברהם זאב ויהושע זעליג  
ע"י ולזכות הוריהם אפרים שמואל ושיינא באשא  
...  
לזכות ישראל יצחק דוד הכהן, דבורה לאה בת ריסא, ריסא בת  
הערש נדבת ולזכות יונתן מיכאל הכהן שי' בן ריסא וזוגתו שתחי'  
ויצא הלציהם כהנאוויץ  
...  
לזכות ר' לוי יצחק הלוי וזוגתו מרת חנה קורנינסקי  
וכל יוצאי הלציהם ולזכות 'חדר מנחם' מלבורן אוסטריה  
...  
לע"נ ראובן אברהם בן אלתר שלמה זלמן  
...  
לזכות מרת חנה מינא בת שושנה אביבה





שיעורים חדשים  
בכל שבוע



מבחר של  
עשרות מגידי שיעור



מסודר  
להפליא

טעמו וראו כי טובה ה'!

# נשמתך משתוקק לשיעורים בחסידות

הכל רק בלחיצת כפתור!

[www.otzerhachassidus.com](http://www.otzerhachassidus.com)

יש גם אפשרות 'להוריד' כל השיעורים ל-mp3 player וכדומה

שיעורים בחסידות לכל אחד בכל מקום

uphill marketing 718.722.7333

אפשרות  
להכניס השיעורים  
ל-MP3/USB הפרטי שלך

לפרטים  
או להשיג השיעורים, צלצלו:

347.762.6054

ומלאה הארץ ידעה את ה'

מזון  
לעבדך באמת

טעל: 718.650.6295

אימעייל: [admin@otzerhachassidus.com](mailto:admin@otzerhachassidus.com)

אתר: [www.otzerhachassidus.com](http://www.otzerhachassidus.com)



ניתן להשיג הקונטרסים בחינם מידי שבוע בשבוע  
במוקדים בכל שכונות החרדיות ברחבי ניו יארק

לפרטים נא להתקשר בטלפון 718-650-6295  
או באימייל [info@otzerhachassidus.com](mailto:info@otzerhachassidus.com)

כמו"כ אפשר לקבלו באימייל  
או להורידם מאתר אוצר החסידות  
[www.otzerhachassidus.com](http://www.otzerhachassidus.com)

נדפס באדיבות



538 Johnson Avenue | Brooklyn, NY 11237  
t 718.628.6700 f 718.628.6900 e [jobs@tphny.com](mailto:jobs@tphny.com) w [tphny.com](http://tphny.com)